

בועז הורויץ מנהל את מו"פ ערבה תיכונה וצפונית - תמר, או בקיצור המו"פ בערבה, כבר קרוב לשלוש שנים. המו"פ הוא המקום בו הפיתוח והמחקר פועלים כדי להשפיע ולתמוך בתהליך הגידול במשקים ולסייע לחקלאים. התהליך שעוברת החקלאות בערבה בשנים האחרונות, תהליך שבו החקלאות נדרשת למצוא אפיקים ואלטרנטיבות גידול חדשות, מחייב את המו"פ לנהל מחקר ופיתוח רלוונטיים ויעילים. היום הפתוח המתקיים החודש בפעם ה-25 הוא הזדמנות טובה ונכונה להכיר את בועז ואת סדר היום שהוא מוביל בניהול מרכז המחקר והפיתוח שלנו.

רינת רוזנברג

אי הנוחות הזו וחוסר העניין הביאו אותי לשנות את תחום הלימודים ועברתי ללימודי כימיה לתואר הראשון וכימיה שימושית לתואר שני בו התמקדתי בציפויים של דשן בשחרור מושהה, כנראה שמהחקלאות לא ממש נפרדתי... את לימודי התואר השני סיים בשנת 1990 עם כוונה להמשיך לדוקטורט. במהלך לימודי התואר השני הכירה לו אחותו חברה שלמדה איתה, איילה דובר מעין יהב. "הייתי בדרך ללימודי דוקטורט בוונקובר קנדה ואז... נסעתי עם איילה לעין יהב. עבדתי במשק של הוריה והתמכרתי. אין לי הגדרה אחרת. מצאתי את המקום שהתאים לי". איילה ובוועז נישאו והקימו משק בעין יהב בשותפות עם משק ההורים. המשק היה משק מעורב - עגבניות, פלפל, בצל, צ'רי, חצילים. בשלב מאוחר יותר השותפות פוצלה ובוועז התמקד במלון ופלפל. "באותו זמן הגעתי למסקנה שהתמקצעות בגידול מחייבת התמקדות בגידול אחד והתמקדתי בפלפל.

כמי ששורשיה נטועים היטב בצפון אני יכולה לספר שמשפחת הורויץ הייתה ועודנה שם דבר בצפון. משפחה של חקלאים שורשיים, ותיקים ומיתולוגיים.

ידעתי מגיל צעיר שאני רוצה להיות חקלאי. היה לנו שכן ברחובות שהייתה לו חלקה בחצר ואני גידלתי בה ירקות. הדחף הזה היה בי תמיד. הוא כנראה חלק מהגנים שלי

"החברים לספסל הלימודים היו כולם קיבוצניקים ומושבניקים עם ניסיון מעשי מאוד שכלל בין היתר ירידה לפרטים טכניים על טרקטורים וכלים חקלאיים, מצאתי את עצמי במקום שחשתי בו לא מספיק מאתגר.

בועז הורויץ נולד וגדל ברחובות לפני חמישים שנה, להורים מדענים. אמו אסתר עסקה בחקר הסרטן ואימונולוגיה. אביו שמואל ז"ל עסק בפיזיולוגיה של בעלי חיים במכון וולקני והרצה בפקולטה לחקלאות ברחובות. לבועז שלוש אחיות. למרות הרקע האקדמי והיחוס, לימודיו של בועז ביסודי ובהמשך בתיכון לא היו מקור גאווה למשפחה. "היו תחומים שגיליתי בהם עניין, באחרים פחות...". בתום הלימודים התגייס לצה"ל ושירת בשריון בשלהי מלחמת לבנון הראשונה. בחופשת השחרור מצה"ל התחיל ללמוד לתואר ראשון בחקלאות. "ידעתי מגיל צעיר שאני רוצה להיות חקלאי. היה לנו שכן ברחובות שהייתה לו חלקה בחצר ואני גידלתי בה ירקות. הדחף הזה היה בי תמיד. הוא כנראה חלק מהגנים שלי למרות שבמקרה של אבא שלי זה דילג דור מהבחינה המעשית והתמקד בצד התיאורטי המחקרי. אבי, בן למשפחה חקלאית בראש פינה".

חקלאי פיקח

צילום: רינת רוזנברג

הורויץ. זה מתחיל עם יאנוש (23) שמילדותו ניגן וחי מוזיקה, בלימודים במסגרת המתנ"ס וכמו אחרות הצעירה גם במסגרות ולימודים בבאר שבע על מנת להתקדם ולהגיע לרמה שהביאה אותו למעמד של מוזיקאי מצטיין בצה"ל. היום, לאחר שהשתחרר וסיים את לימודיו באקדמיה למוזיקה בירושלים מוכר כאקורדיוניסט בעל שם בינלאומי. אסף (19) מנגן בגיטרה ונמצא בימים אלה בשנת שירות בניצנה. מור תלמידה בכיתה י"ב שרה אופרות ומנגנת בפסנתר. בועז מספר שאחרי שיאנוש התחיל לנגן, הוא ראה צורך אישי לעצמו לחזור לאהבת ילדות - נגינה בסקסופון ואף השתתף בהרכב מוזיקלי מקומי. משפחה מוזיקלית ואין ספק שהמוזיקה מקבלת כאן מקום של כבוד. היות שכך, החשיבות בלימודי מוזיקה ויצירת תנאים ללימודים כאן בערבה, הביאו את איילה לגייס תרומה שאפשרה להקים (בסיוע של קק"ל קנדה ומיקי רוזנטל) את מרכז המוזיקה האזורי.

של איכות מול כמות, העסק התחיל לחרוק". מה זאת אומרת? "לדעתי בתהליך ממושך נכנסנו כולנו לתוך 'משחק השוק', הסתמכנו יותר מדיי על הזדמנויות ופחות על יצירת שווקים יציבים ועקביים, אני חושב שזה תהליך שאפיין את יצוא התוצרת מהערבה בשנים האחרונות. יש לתהליך הזה השפעה על המציאות שאנחנו חווים בשנים האחרונות. יש לו מחיר".

אתנחתא מוזיקלית

אני פוגשת את בועז בביתו, בעין יב כשהדלת נפתחת ושישיה כלבים עומדים בפתח לקבל את פניי. אחד מהם נראה כמו סוס ושניים כמו נעלי בית לבנות. ידידותיים כל השישיה, השבח לאל. בבית אנחנו פוגשים את מור (17). איילה אשתו של בועז ונופר (11) הבת הצעירה אינן בבית. הן בבאר שבע, שם נופר מנגנת בתזמורת כלי קשת אחת לשבוע. המוזיקה היא חלק בלתי נפרד ממשפחת

אני חושב שהתהליך שאני עברתי והמסקנה שאני הגעתי אליה לגבי המשק שלי, מאפיינת משקים רבים בערבה. שיווקתי את התוצרת שלי עם אגרסקו שהייתה אז חברה גדולה וחזקה. כאשר קיבלתי יום אחד תלונה על איכות התוצרת ששלחתי לאירופה, מצאתי את עצמי מנסה להבין את מהות הבעיה. אני יקה ומבחינתי איכות התוצרת היא הדבר שעליו אני מקפיד ועליו גאוותי. לא הצלחתי לקבל תשובה והבנתי שיש בעיה אבל לא בטוח שהבעיה היא בתוצרת שלי. הסיטואציה הזו הביאה אותי לבחון אפשרות לייצא עם חברה שתוכל לערוך לאיכות התוצרת שהיא מייצאת גם עבור הלקוח וגם עבור החקלאי. עברתי לייצא עם חברת STM ואחרי חמש שנים איתם התארגנו יחד כמה 'בוגרי אגרסקו' והקמנו את 'אדום' שהייתה חברה שהורכבה ממפיצים ומגדלים באנגליה, משווקים ישראלים וחקלאים מהערבה. החברה פעלה עשר שנים. כשהתחילו מהלכים שבהם היה קונפליקט

לנהל ולהשפיע

"לפני שלוש שנים אייל קרא לי לדגל ולקחת על עצמי את ניהול המו"פ. נעניתי לקריאתו. חשבתי אז ואני חושב גם היום שיש חשיבות למעורבות ולעשייה שיש לה השפעה על החיים שלנו, על המציאות שלנו. אני מאמין בחשיבות של עבודה ציבורית באזור שלנו. מעבר לזה, לנהל את המו"פ זה אתגר גדול ומעניין מאוד. אחרי עשר שנים של עבודה, התמקצעות, התפתחות אישית ומעורבות בשינויים במשק שלי חשבתי שהגיע הזמן

אי אפשר היה עוד להניח שמדובר בעונה לא טובה אחת או שתיים, הייתה כבר מגמה שהעמיקה והיה צורך לתת מענה של ממש. אני חושב שתפקיד המו"פ הוא להביא פתרונות ולהביא אותם בזמן

למצוא אפיקים חדשים של פעילות והשפעה. איילון גדיאל העביר לי חפיפה מסודרת ומקיפה על הפעילות שהתנהלה במו"פ תחת ניהולו. לאחר שלמדתי את הארגון, את המשימות שהוא מעורב בהן, חשבתי שנכון יהיה לחפש וליצור אלטרנטיבות גידול. זה התחדד במקביל להעמקת המשבר החקלאי באזור. אי אפשר היה עוד להניח שמדובר בעונה לא טובה אחת או שתיים, הייתה כבר מגמה שהעמיקה והיה צורך לתת מענה של ממש. אני חושב שתפקיד המו"פ הוא להביא פתרונות ולהביא אותם בזמן. הנחת העבודה שלי לפני שלוש שנים הייתה שהפלפל עוד ייתן

ברורה לבחינת גידולים וזנים יחד עם פיתוחים מעבדתיים שיאפשרו הפקת מוצרים נלווים".

יש לך דוגמה?

"קחי לדוגמה את הספירולינה. אצה שמשמשת כתוסף מזון מאוד פופולארי ומאוד מבוקש. יש לה ערכים נוספים. ניתן להפיק ממנה צבע מאכל כחול. כך שכגידול יש לה יותר מערך אחד. ברגע שאנחנו יכולים לתת מענה לפרוטוקול גידול ופרוטוקול להפקה של הצבע אנחנו יכולים למעשה לפתוח עבור החקלאים ערוצים שבהם ניתן לממש את הערכים האלה.

אני חושב שצריך לקדם חקלאות הנשענת על הפקה של חומרי גלם וטכנולוגיה המאפשרת ייצור תעשייתי של מוצרים נלווים תעשייתיים לרפואה, לטיפוח, למזון

אני חושב שתפקידו של המו"פ הוא לתת מענה לצד הגידולי אבל לא רק. אנחנו חייבים לבנות את שרשרת הערך בכך שנפנה מאמצים גם בבניית מודלים למסחר ובחינה של היעדים המתאימים למוצרים - לכוון אל הלקוחות. זו דוגמה. זה העתיד. לשם אני רוצה להתפתח עבור החקלאות בכלל ועבור החקלאים בערבה בפרט. אני רואה פה גם ערך מוסף להתפתחות של המו"פ לכיוון הזה: אני בטוח שמו"פ חזק, ימשוך לאזור כוח אדם נוסף ואיכותי. זה יהיה עוד אמצעי להציע את הערבה קדימה".

לנו מרווח זמן שיאפשר לנו גם אורך נשימה במציאת החלופות. זו הנחה שהתבדתה. ולאור זאת הבנתי שאנחנו חייבים להאיץ תהליכים במגוון רחב של גידולים, מוצרים וכניסה לנישות גידול חדשות. בתוך כך חשוב לקדם וליצור סטנדרטיזציה באיכות הגידול על ידי מסגרות של הדרכה וליווי מקצועי לחקלאים. בנוסף חשבתי שיש צורך שהמו"פ ייתן מענה זמין ורלוונטי לחקלאים ולצרכים שעולים מן השטח מן החקלאים. כך למעשה הוקמה שלוחה של המו"פ בפארן. היוזמה שעלתה מפארן נבעה מכך שבפארן יש אקלים שונה מהאקלים במושבים הצפוניים. לאור זאת יש צורך לבסס ניסויים בשטחים בפארן. השלוחה שהוקמה בוחנת גידולים של תות, פטל, משמש, אפרסק, נקטרינה - גידולים שההשפעה של קור מיטיבה איתם. התוצאות שאנחנו רואים כבר עכשיו הן מצוינות והן כבר רלוונטיות ליישום על ידי החקלאים בעונה הבאה. יש כבר מספר חקלאים הבוחנים את האלטרנטיבה הזו ברצינות. זה מעולה וזה מאוד מספק. עדיין מדובר בענפים בהתהוות וייקח עוד זמן למסקנות גידול חד משמעיות. בשנה הבאה יפעלו במסגרת מתווה הסיוע מספר משקי תצפית.

כיוונים ומגמות

"אני מאמין שחקלאות מסורתית הולכת ומאבדת את מקומה ואת כוחה. היום ניתן לגדל כל גידול כמעט בכל מקום. הידע קיים וזמין. לכן אני חושב שצריך לקדם חקלאות הנשענת על הפקה של חומרי גלם וטכנולוגיה המאפשרת ייצור תעשייתי של מוצרים נלווים תעשייתיים לרפואה, לטיפוח, למזון. לכיוון הזה אני מוביל את הפעילות במו"פ. שילוב של יכולות ומחקר מצטבר במו"פ עם מתודולוגיה

היום הפתוח ה 25 במו"פ יתקיים השנה בתאריכים 20-21 בינואר.

גם השנה צוות המו"פ יציג את המחקרים, הגידולים והפעילות של המו"פ לקהל הרחב. ביתן המו"פ בתערוכה ממוקם בביתן 1-2 בחממה C, תוכלו לפגוש בו את צוות החוקרים ועובדי המו"פ. ביום ד' 20/1 יתקיים בשיתוף של מינהל המחקר החקלאי ומו"פ ערבה תיכונה וצפונית-תמר, כנס הנגב למחקר ופיתוח חקלאי שיעסוק ב"חקלאות מתחדשת בערבה". בכנס יתקיימו הרצאות בנושאים מגוונים ובכללם טכנולוגיה, חדשנות חקלאית וגידולים חדשניים. הכנס מיועד לחקלאים, חוקרים, סטודנטים, מדריכים מקצועיים, ולכל מי שמתעניין במגמות וכיווני המחקר והפיתוח החקלאי בנגב. תוכנית הכנס מפורסמת באתר היום הפתוח www.aravaopenday.co.il

יום פתוח ערבה

08-6581083

052-4260798

mopen@arava.co.il

www.aravaopenday.co.il